

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060105

DOM
2022-09-08
Stockholm

Mål nr
M 9583-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-07-12 i mål nr M 2984-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

Borås Stad

Ombud: Stadsjurist P.N.

Motparter

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län

2. Trafikverket

SAKEN

Föreläggande att åtgärda trummor på fastigheten A i Borås kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen länsstyrelsens beslut och återförvisar målet till länsstyrelsen för fortsatt behandling.

Dok.Id 1821937

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Borås Stad (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Länsstyrelsen i Västra Götalands läns föreläggande i den del det avser åtgärder beträffande trumma med angivet nummer 7 i bilaga 1 till länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) och **Trafikverket** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har anfört samma grunder och omständigheter som vid underinstanserna med sammanfattningsvis följande tillägg och förtydliganden. När riksväg 41 byggdes ut på 1980-talet nödgades Trafikverket att anlägga en bro över riksvägen till fastigheterna väster om den nya riksvägen för att dessa fastighetsägare skulle kunna nå sina fastigheter. Fastighetsägarna väster om den nya riksvägen hade tidigare nyttjat en väg som genom anläggandet av riksvägen inte längre kunde nyttjas av dem. Bron och vägvägnittet på östra sidan av den nya riksvägen, kom att förbinda fastighetsägarnas vägar med Kråkeredsvägen och har fått namnet Sjöhogavägen. Sjöhogavägens sträckning på östra sidan om riksvägen innebar att vägen kom att korsa vattendraget nedströms Stora Transåssjön. För att möjliggöra denna sträckning kulverterades genom Trafikverkets försorg vattendraget med i målet aktuella trummor. Vattenanläggningen befinner sig sedan byggnationen alltså i statlig ägo och Trafikverket är den aktör som bär underhållsansvaret för densamma.

I den Nationella Vägdatabasen, som administreras av Trafikverket, är Sjöhogavägen noterad som enskild väg och inte som kommunal. Det finns, enligt uppgifter i länsstyrelsens beslut, ingen förrättning hos Lantmäteriet som visar att Sjöhogavägen ingår i någon gemensamhetsanläggning eller samfällighet. Frågor rörande de enskilda vägar som omfattades av arbetsplanen för den då nya riksvägen, där Sjöhogavägen torde vara en, prövades inte i samband med planens fastställelse utan skulle behandlas i samband med upprättandet av bygghandlingar för vägobjektet och vid kommande

marklösenförhandlingar. Så kom aldrig att ske och någon överlämning av ansvaret för vägen och dess anläggningar inte har skett. Det står därför klart att Sjöhogavägen med dess anläggningar, bl.a. i målet aktuella trummor, sedan Trafikverkets byggnation av desamma allttjämt ägs av verket som därmed också innehar det medföljande underhållsansvaret. Det stämmer inte att kommunen underhåller Sjöhogavägen.

Bron ägs och förvaltas av Trafikverket. För att anlägga bron byggdes en relativt hög bank upp. De i målet aktuella trummorna är anlagda i vattendraget vid bankens bas intill Kråkeredsvägen. Eftersom Trafikverket äger och förvaltar brokonstruktionen och eftersom såväl trummorna som den därpå anlagda vägbanken utgör en nödvändig del för dess funktion bör även dessa anläggningar hänföras till verkets underhållsansvar. Det kan mot den bakgrunden även ifrågasättas om kommunen skulle ha rättslig och faktisk möjlighet att efterkomma länsstyrelsens föreläggande.

Länsstyrelsen har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande. Sjöhogavägen är en sådan enskild väg som avsågs att behandlas i samband med upprättande av bygghandlingar eller i samband med marklösenförhandlingar. Kommunen har varit delaktig i utförningen av trummorna, vilket visas av att personal från kommunens gatukontor deltog på byggmöten. Det saknas skäl att ifrågasätta Trafikverkets uppgift att Sjöhogavägen uppförts för annan väghållares räkning på kommunens mark och att vägen aldrig tillhört staten.

Trafikverket har anfört i huvudsak följande. Sjöhogavägen är en enskild väg och Trafikverket har därmed inget ansvar för den. Kommunens invändning att vägen aldrig överlämnats till kommunen bygger på ett felaktigt antagande att vägen skulle ha utgjort allmän väg då den byggdes. I beslutet om fastställelse av arbetsplanen framgår att arbetsplanen endast omfattar riksväg 41 medan andra vägar uttryckligen har lämnats utanför fastställandet. I beslutet anges vidare att frågor om enskilda vägar kommer att behandlas i samband med upprättande av bygghandlingar eller i samband med marklösenförhandlingar. Det betyder att dessa andra vägar inte har byggts som allmänna vägar, med tillämpning av väglagen. I stället har dessa vägar sannolikt redan från början varit avsedda att uppföras för andra väghållares räkning. Redan den omständigheten att detaljerna kring byggandet av dessa anslutningar/enskilda vägar har

varit föremål för gemensamma byggmöten med kommunen visar att kommunen haft ett avgörande inflytande över hur dessa vägar har byggts och utformats. Det kan även konstateras att Sjöhagavägen är byggd på kommunens mark. Vem som är väghållare avgörs dock av vem som är huvudman för detaljplan/stadsplan. Eftersom vägen således uppförts för annan väghållares räkning, och aldrig tillhört staten, har någon överlämning aldrig varit aktuell. Trumma 7 är en väganordning till Sjöhagavägen och ska underhållas av väghållaren. Det stämmer att Trafikverket ansvarar för bron över riksväg 41. Ansvaret sträcker sig dock endast till betongkonstruktionen och utsträcker sig inte till någon del av den enskilda vägen i övrigt.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Länsstyrelsen har förelagt kommunen att i egenskap av fastighetsägare, såvitt här är av intresse, vidta åtgärder beträffande trumma nr 7 – belägen i ett vattendrag nedströms Stora Transåssjön på fastigheten A.

Kommunen har till grund för sin talan invänt att ansvaret för trumma 7 åvilar Trafikverket och inte kommunen.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det är i målet ostridigt att det var Trafikverket (dåvarande Statens vägverk) som anlade trumma 7 under 1980-talet i samband med att riksväg 41 drogs fram och i samband med att Sjöhagavägen fick den i målet aktuella sträckningen. Trumma 7 är belägen under Sjöhagavägen. Det är vidare ostridigt att fastigheten på vilken trumman är belägen tillhör kommunen. Parterna är även överens om att trumma 7 behöver åtgärdas.

Trumma 7 utgör, enligt 11 kap. 4 § miljöbalken, en vattenanläggning. Trumman torde vidare i och för sig även kunna utgöra ett fastighetstillbehör. Av 11 kap. 17 § miljöbalken följer att den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen genom ändringar i vattenförhållandena. Vidare följer att om vattenanläggningen med stöd av en särskild rättighet har utförts på någon annans mark och äganderätten till anläggningen övergått till markägaren till följd av att rättigheten upphört, kvarstår underhållsskyldigheten för

den som var rättighetshavare. Anläggningar som uppförs med stöd av särskild rätt blir inte fastighetstillbehör (se bl.a. MÖD 2016:36 samt SOU 2014:35 s. 482).

Vägrätt är en sådan särskild rätt som kan träffas av regleringen i 11 kap. 17 § miljöbalken. Vägrätt erhålls genom en fastställd vägplan, se 30-31 §§ väglagen (1971:948). Under den tid när riksväg 41 byggdes gick vad som idag benämns ”vägplan” under benämningen ”arbetsplan”.

Inför byggandet av riksväg 41 framtog en arbetsplan som fastställdes. Domstolen noterar att det inte med tydlighet framgår om arbetsplanen och därmed även vägrätten omfattar de arbeten som utfördes med och i anslutning till Sjöhogavägen.

Det bör härvid noteras att trumma 7, förutom om att vara en vattenanläggning, även är en väganordning, se 2 § väglagen. I praxis har ansvar för anordningar i anslutning till väg ålagts den väghållare som väganordningen betjänar (se t.ex. NJA 1983 s. 745 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 17 december 2007 i mål nr M 7300-06). I förevarande fall betjänar vägtrumman Sjöhogavägen, eftersom den torde vara en förutsättning för att hålla vägen farbar.

Enligt kommunens uppfattning åvilar ansvaret för Sjöhogavägen Trafikverket emedan såväl Trafikverket som länsstyrelsen menar att ansvaret åvilar kommunen. Det är ostridigt att det aktuella vägavsnittet har byggts av Trafikverket, även om Sjöhogavägen i någon omfattning verkar ha funnits tidigare. Oaktat hur det förhåller sig i den frågan är omständigheterna dock sådana att Trafikverket, enligt domstolens mening, borde ha påkallat förrättning jämlikt 20 a § väglagen för att reglera ansvarsförhållandena kring vägen. Så har emellertid inte skett.

Det ovan anförda leder således inte till någon annan slutsats än att ansvarsförhållandena kring Sjöhogavägen är oklara. Det får dock anses ligga utanför prövningsramen i förevarande mål att inlåta sig i någon mer djupgående bedömning avseende vägens beskaffenhet samt vem som ska anses vara väghållare för denna. Prövningen bör därför endast utgå från miljöbalkens bestämmelser och utifrån vad som i 11 och 26 kap. miljöbalken är reglerat om vattenverksamhet respektive tillsyn.

Som tidigare anförts är det ostridigt att det är Trafikverket som har byggt trumma 7 och således kan betraktas som verksamhetsutövare enligt miljöbalken beträffande den vattenverksamhet genom vilken trumman kom till (se 1 kap. 4 § miljöbalken). Det är emellertid också ostridigt att trumma 7 är belägen på kommunens fastighet. Trafikverket har uppgett att såväl Sjöhogavägen som trumma 7 har uppförts för annans räkning, men utredningen i målet ger inget tydligt stöd för det påstådda. Det har inte heller i övrigt framkommit uppgifter som skulle utvisa att äganderätten eller det underhållsrättsliga ansvaret för trumman efter att den anlagts skulle ha överflyttats till kommunen. Det innebär att utredningen i målet samt vad som framkommit om förhållandena när trumman anlades inte vederlägger de uppgifter som kommunen har framfört till stöd för sin inställning i frågan om underhållsansvaret för trumma 7. Mark- och miljööverdomstolen finner därför att det med ledning av de faktiska uppgifter som finns i målet inte har varit riktigt av länsstyrelsen att rikta föreläggandet mot kommunen.

Kommunens talan ska således bifallas, mark- och miljödomstolens dom ändras och länsstyrelsens föreläggande gentemot kommunen undanröjas. Målet bör återförvisas till länsstyrelsen för fortsatt behandling med anledning av det behov av åtgärder avseende trumma 7 som ostridigt föreligger.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Marianne Wikman Ahlberg, tekniska rådet Annika Billstein Andersson samt tf. hovrättsassessorn Henriette Fornas Minerskjöld, referent.

Föredraganden har varit Daniela Demirtas.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-07-12
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 2984-20

PARTER

Klagande
Borås Stad

Ombud: Stadsjuristen
Å.M.

Motpart

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
2. Trafikverket

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut 2020-06-18 i ärende nr 535-6270-2019, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att åtgärda trummor på fastigheterna B, A och C i Borås kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar endast på så sätt länsstyrelsens beslut att åtgärderna ska vidtas senast 1 november 2021.

BAKGRUND

Länsstyrelsen Västra Götaland (länsstyrelsen) förelade Borås kommun (kommunen) att i egenskap av fastighetsägare senast 30 september 2020 vidta åtgärder beträffande trummor benämnda 4, 5 och 7 i ett vattendrag uppströms och nedströms Stora Transåssjön.

YRKANDEN M.M.

Kommunen yrkar i första hand att beslutet upphävs i sin helhet och att ärendet återförvisas till länsstyrelsen för vederbörlig utredning. I andra hand yrkas att föreläggandet upphävs i den del det avser trumma nr 7 i ärendet, då denna i vart fall inte är kommunens ansvar.

Kommunen har anfört följande i huvudsak.

Kommunen anser det inte tillfredsställande utrett att det är just de i föreläggandet utpekade trummorna som är upphov till översvämningsproblematiken, åtminstone inte när det gäller trummorna som i länsstyrelsens ärende givits nummer 4 och 5. Kommunen kan vitsorda att trumma nr 7 sannolikt medverkar till problematiken, men anser att denna ligger under Trafikverkets ansvar. Föreläggandet mot kommunen ska således upphävas även i denna del.

Trummor 4 och 5

Det framgår av länsstyrelsens överklagade beslut att det föregicks av platsbesök den 4 april samt 10 december 2019. Vid dessa tillfällen okulärbesiktigades trummorna som givits nummer 4, 5 och 7. Det framgår vidare att länsstyrelsen inte kan uttala sig om övriga trummor "då vi inte hade tid att leta upp dessa".

Kommunen är av uppfattningen att dämningseffekten vid trummorna 4 och 5 är begränsad. De slutsatser som dras av den hydrauliska beräkningen av Transåsbäcken som kommunen låtit utföra är att trummorna med nr 7 och 10 enligt länsstyrelsens ärende är de som har störst påverkan på flödena. Denna utredning gör inte anspråk på att vara komplett och det krävs ytterligare utredning för att få en helhetsbild av flödena till Stora Transåssjön så att relevanta åtgärder kan vidtas för

att få bukt med den översvämningsproblematik som ligger till grund för ärendet och som uppkommit i samband med anläggningen av riksväg 27.

Kommunen gör gällande att länsstyrelsens beslut vilar på ett bristfälligt underlag, där den okulärbesiktning som företagits inte ens omfattar alla berörda trummor i ärendet och därmed helt utelämnar flera möjliga påverkansfaktorer. Kommunen är därmed av uppfattningen att det inte är tillfredsställande utrett att åtgärdande av trummor 4 och 5 på något av länsstyrelsens föreslagna sätt kommer att ha någon nämnvärd effekt i syfte att avhjälpa befintliga dämningssproblem. Föreläggandet ska därför upphävas i denna del.

Trumma 7

Det är ostridigt att trumma 7 är underdimensionerad och har dämmande effekt. Den är sannolikt en bidragande orsak till översvämningsproblematiken. Det som är tvistigt är vem som bär underhållsansvaret för trumman. Regler om vem som är underhållsskyldig finns i 11 kap. 17, 20 och 21 § samt i 24 kap miljöbalken. Av dessa paragrafer framgår att det oftast är fråga om anläggningens ägare som är underhållsskyldig, ibland också den som övertagit underhållsskyldigheten för en anläggning som annars skulle rivas. Underhållsansvaret innebär en skyldighet inte bara att utföra löpande reparationer utan även att bygga om uttjänta anläggningar (prop. 1997/98:45, del 2, s. 139).

Det torde vara ostridigt att Trafikverket har utfört eller låtit utföra anläggandet av trumman i samband med att man byggt Sjöhagabron över riksväg 41 och den fortsatta sträckningen av Sjöhagavägen fram till där den ansluter till Kråkeredsvägen. Det ska därvidlag noteras att redan vid anläggningens tillkomst är ägaren skyldig att se till att det inte uppkommer någon fara för skada på motstående intressen genom ett felaktigt utförande eller användning av bristfälligt material.

I den arbetsplan (dåtidens motsvarighet till vägplan) för omläggning av väg 41 avseende delen Fagersberg — Kråkered som fastställdes i beslut den 10 november 1980, anförs att "Frågor om av arbetsplanen berörda enskilda vägar [...] prövas inte i samband med fastställelsen. Dessa frågor kommer att behandlas i samband med

upprättande av bygghandlingar för vägobjektet samt vid kommande marklösenförhandlingar”.

Kommunen ifrågasätter inte att trummor och broar betraktas som tillbehör till vägen och att det normalt ankommer på väghållaren att se till att vattnet kan fortsätta rinna under vägen, att trummor ligger på rätt nivå och att de underhålls. I förevarande fall har Trafikverket emellertid inte fullföljt sina åtaganden och ansökt om förrättning avseende Sjöhagavägen såsom enskild väg och någon överlämning av ansvaret för Sjöhagavägen, inkluderande de trummor som Trafikverket anlagt, har således inte skett efter det att Trafikverket byggt vägen. Kommunen har inte åtagit sig eller på annat sätt ålagts väghållaransvar för Sjöhagavägen, och sköter således inte underhållet av vägen, i motsats till vad länsstyrelsen anger i det överklagade beslutet. Kommunen menar därför att bedömningen i detta fall måste utmytna i ett kvarstående ansvar för Trafikverket i och med frånvaron av avtal, förrättning eller annan process som fördelar ansvaret på annan aktör efter Trafikverkets byggnation. Detta oavsett huruvida Sjöhagavägen i den nu aktuella sträckningen ligger utanför vägområde för riksväg 27/41. Såvitt kommunen förstår är det även ostridigt att det är Trafikverkets anläggande av trummor uppströms i anslutning till riksväg 27 som medfört de ökade flöden som trycker på och ger upphov till problemen med översvämningar på fastigheten D.

Föreläggandet ska således upphävas även i den del som avser trumma nr 7.

Avslutande kommentarer

Kommunen ställer sig också frågan om på vilket underlag Trafikverket utfört de aktuella anläggningarna. Har det gjorts övergripande hydrologiska utredningar av anläggandet av riksväg 41 och, senare, riksväg 27, framför allt avseende påverkan nedströms av de ökade flöden som anläggandet av trummorna under riksväg 27 skulle komma att medföra? Denna vattenverksamhet torde ha varit tillståndspliktig även under tidigare gällande vattenlag. Har tillstånd utverkats? De otillfredsställande oklarheter som råder gällande de rättsliga förhållandena förhindrar ett effektivt ansvarsutkrävande både vad avser väghållaransvar och därmed följande underhållsansvar för trummor under berört vägavsnitt och enligt kommunen åligger

det Trafikverket att ta vederbörliga initiativ för att detta kommer till en lösning. Vidare menar kommunen att länsstyrelsen borde ta initiativ till övergripande hydrologisk utredning av vattendragen kring Stora Transåssjön för att få en helhetsbild av flödena och möjlighet att peka ut erforderliga underhållsåtgärder för bästa möjliga effekt. Ärendet bör därför återförvisas till länsstyrelsen för ytterligare utredning.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört följande.

Länsstyrelsen motsätter sig kommunens yrkanden både vad gäller att föreläggandet skulle upphävas i sin helhet som att föreläggandet upphävs i den del som gäller trumma nr 7.

Kommunen har låtit göra hydrauliska beräkningar för en del av Transåsbäcken. Kommunen uppger att den hydrauliska utredningen inte gör anspråk på att vara komplett och att det krävs ytterligare utredning för att få en helhetsbild av flödena till Stora Transåssjön så att relevanta åtgärder kan vidtas för att få bukt med den översvämningsproblematik som ligger till grund för ärendet.

Trafikverket har i sitt yttrande daterat 2018-05-24 (bör vara 2019-05-24, Länsstyrelsens anmärkning) framfört att trummorna 4 och 5 troligen orsakar översvämning. Av Trafikverkets yttrande framgår även att trumma nr 7 (som består av flera trummor) är i bristfälligt skick. I kommunens hydrauliska beräkning anges att kulverten under RV41 och kulvertarna under Sjöhagavägen (trumma nr 7) ger störst effekt på dämningen av Stora Transåssjön. Trafikverket bedömer dock att trumman under RV 41 (trumma nr 10) har tillräckliga dimensioner för nederbörd med 50 års återkomsttid.

Med hänvisning till det som anges ovan har Länsstyrelsen gjort bedömningen att det är trumma 4, 5 och 7 som i första hand ger en påverkan på vattennivån uppströms Transåssjön. Dessa trummor ligger också närmast nedströms bostadshuset på fastigheten D, benämnd 3 i bilaga 1, där översvämnings har inträffat.

Länsstyrelsen har vid tillsynsbesök därför fokuserat på trummorna 4, 5 och 7.

Länsstyrelsen kan inte se att trummorna 4, 5 och 7 har anmälts eller har tillstånd enligt miljöbalken sedan tidigare. När tillstånd saknas för en vattenanläggning har ägaren bevisbördan för att anläggningen varken skadar allmänna eller enskilda intressen (se kommentar till 11 kap. 12 § miljöbalken i Prop. 1997/97:45 del 2). Den som äger en vattenanläggning har också underhållsansvaret enligt 11 kap. 17 § miljöbalken. Länsstyrelsen anser inte att kommunen har kunnat bevisa att trummorna 4, 5 och 7 inte orsakar skada. Det har även framkommit att trumma nr 7 är i behov av underhåll.

Länsstyrelsen anser att Länsstyrelsen har utrett ärendet tillräckligt med hänsyn till den utredningsskyldighet som tillsynsmyndigheten kan anses ha.

Trumma 7

Borås kommun såväl som Trafikverket har i sina utredningar kommit till slutsatsen att trumma benämnd nr 7 i bilaga 1 medverkar till översvämningsproblematiken i området.

Borås kommun menar att ansvaret för trumma nr 7 inte ligger på kommunen utan på Trafikverket. Trafikverket hävdar motsatsen. Länsstyrelsen gör bedömningen att Trafikverket inte kan anses ansvarig då Trafikverket ansvarar för underhåll av statliga vägar enligt väglagen (1971:948). Trumman är belägen under en väg som i nationella vägdatan är angiven som enskild väg (Sjöhagavägen). Enligt uppgift från Lantmäteriet (bilaga 2) finns heller ingen vägsamfällighet för vägen, utan den sköts av kommunen som också äger aktuell fastighet; A. Borås kommun har i sitt yttrande 2019-12-09 uppgett att kommunen tidigare vidtagit åtgärd på platsen vid trumma 7 genom att komplettera vägbanken med ett ytterligare mindre rör högre upp för att underlätta vattenframrinningen vid stora flöden. Länsstyrelsen anser mot bakgrund av de uppgifter som framkommit i ärendet att Borås kommun är rätt mottagare för föreläggandet avseende trumma nr 7.

Trumma 4 och 5

Länsstyrelsen konstaterar att trummorna 4 och 5 är dämmande anläggningar strax

nedströms platsen där skadliga översvämningar inträffat. Som nämns ovan är det vattenanläggningens ägare som har bevisbördan när det gäller att visa att anläggningen inte orsakar skador. Länsstyrelsen anser inte att kommunen har kunnat bevisa att trummorna 4 och 5 inte orsakar skada. Det är därmed kommunens ansvar att utföra de utredningar och åtgärder som krävs för att trumma 4 och 5 inte ska skada allmänna eller enskilda intressen.

I Borås kommuns skrivelse daterad 2019-03-28 framgår dessutom att kommunen anser att trumma 4 för skogsbilväg kan tas bort. Länsstyrelsen gör också bedömningen att åtgärder för trumma 4 och 5 inte kan vara förknippade med någon orimlig kostnad då det finns alternativa vägförbindelser dit vägarna leder och vägarna är också av enklare typ (grusväg eller motsvarande). Både trumma 4 och 5 ligger på kommunens fastighet och kommunen bör således ha rättslig möjlighet att efterkomma beslutet även för dessa trummor. Länsstyrelsen bedömer även att de förelagda åtgärderna inte kan anses orimliga att genomföra.

Trafikverket har motsatt sig ändring och instämt i länsstyrelsens bedömningar.

Kommunen har genmält följande.

Kommunen uppfattar det som att Länsstyrelsen vitsordar att deras tillsyn begränsats till trummorna 4, 5 och 7, trots att det finns utredningsunderlag som pekar på andra troliga orsaker till översvämningens problematiken. Länsstyrelsen kan därför inte anses ha utrett ärendet tillräckligt inför beslut om föreläggande.

Som anförts tidigare har kommunen inte åtagit sig eller på annat sätt ålagts väghållaransvar för Sjöhagavägen, och sköter således inte underhållet av vägen, i motsats till vad länsstyrelsen nu upprepar i sitt yttrande.

Kommunen noterar att Trafikverket endast instämmer i Länsstyrelsens bedömning och inte bestridit de uppgifter som kommunen lämnat i överklagandet gällande Trafikverkets anläggande av trumma 7, de åtaganden som inte fullföljts och att någon överlämning av ansvar för bl.a. nämnda trumma inte skett. Det är således

ostridigt att det inte finns något avtal, förrättning eller annan process som fördelar ansvaret på annan aktör efter Trafikverkets byggnation.

Det är orimligt att Trafikverket genom försummelse i två led, först genom byggnation av en underdimensionerad anläggning och sedan genom att inte fullfölja sina åtaganden vad avser klargörande av ansvar för Sjöhagavägen, ska kunna vältra över ansvaret för erforderliga åtgärder på kommunen. Kommunen vidhåller därför att Trafikverket är rätt adressat för åtgärder avseende trumma 7.

Kommunen noterar också att Trafikverket väljer att inte kommentera i överklagandet ställda frågor om på vilket underlag Trafikverket utfört de aktuella anläggningarna; om det har gjorts övergripande hydrologiska utredningar av anläggandet av riksväg 41 och, senare, riksväg 27, framför allt avseende påverkan nedströms av de ökade flöden som anläggandet av trummorna under riksväg 27 skulle komma att medföra, samt i vad mån tillstånd för vattenverksamhet utverkats. Det leder till antagandet att sådana underlag saknas. Det är i linje med de ofullständigheter i övrigt som kommunen påtalat avseende Trafikverkets handläggning av ärendet. Länsstyrelsens yttrande undanröjer inte i någon del de oklarheter som kommunen redogjort för i överklagandet och som bör hanteras för ett effektivt ansvarsutkrävande.

DOMSKÄL

Den fråga som mark- och miljödomstolen har att pröva är om länsstyrelsen haft fog för sitt beslut att förelägga kommunen att vidta åtgärder ett antal trummor på kommunens fastigheter. Huruvida länsstyrelsen mer allmänt borde vidta ytterligare tillsynsåtgärder inom området är en fråga som faller utanför prövningsramen och inte något som domstolen kan ålägga länsstyrelsen.

Det är, som länsstyrelsen redogjort för, en vattenanläggnings ägare som har bevisbördan när det gäller att visa att en anläggning inte orsakar skador. Den utredning som finns i målet bedömer mark- och miljödomstolen vara tillräcklig för slutsatsen att det finns skäl att åtgärda trumma nr 4 och 5. Det förhållandet att det kan finnas ytterligare åtgärder att vidta för att undvika skada kan därmed inte föranleda att kommunen inte har en sådan skyldighet, förutsatt att kommunen är rätt

adressat för föreläggandet. Såvitt avser trumma 4 och 5 har kommunen inte bestritt detta. Det finns därmed inte heller av det skälet anledning att skicka tillbaka ärendet till länsstyrelsen för ytterligare utredning.

När det gäller trumma 7 är ostridigt att den behöver åtgärdas och utredningen ger stöd för detta. Beträffande frågan om kommunen är rätt mottagare av föreläggandet gör domstolen följande bedömning.

Domstolen har inte anledning ta ställning till om den ursprungliga byggnationen var felaktig i något hänseende, utan det är förhållandena vid tidpunkten för föreläggandet som är avgörande. Trafikverket har bestritt att myndigheten har något underhållsansvar på den grunden att det inte är en statlig väg. Det kan vidare inte sägas vara ostridigt att det inte finns något avtal, förrättning eller annan process som fördelar det vattenrättsliga ansvaret på annan aktör efter Trafikverkets byggnation. Kommunen förnekar allt ansvar och anser sig inte ens vara väghållare.

Oavsett vägens status har under alla förhållanden kommunen i egenskap av fastighetsägare rättslig och faktisk möjlighet att utföra skademinimerande åtgärder beträffande trumman. Föreläggandet kan inte anses alltför ingripande. Länsstyrelsen har sammanfattningsvis haft fog för sitt föreläggande som därför ska stå fast. Tidpunkten för fullgörande ska däremot flyttas fram eftersom den ursprungliga fristen har passerats.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 2 augusti 2021

Vibeke Sylten

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Vibeke Sylten, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.